

Nd.

415. Frumvarp til laga

[221. mál]

um Þjóðleikhús.

(Lagt fyrir Alþingi á 96. löggjafarþingi, 1974—75.)

1. gr.

Þjóðleikhúsið er eign íslensku þjóðarinnar.

2. gr.

Í Þjóðleikhúsinu skal iðka leiklist og þær listgreinar aðrar, sem leiksviði eru tengdar.

Þjóðleikhúsið skal í starfsemi sinni leitast við að vekja og auka áhuga landsmanna á þessum listgreinum, vinna að sýbatnandi skilyrðum fyrir þær og stuðla að þróun þeirra. Það skal kosta kapps um að efla íslenska leikritun og vera til fyrirmyndar um listrænan flutning viðfangsefna og meðferð íslenskrar tungu.

3. gr.

Aðalhlutverk Þjóðleikhússins skal vera flutningur íslenskra og erlendra sjónleika. Auk þess skal það árlega flytja óperu og sýna listdans.

Á hverju leikári skulu eitt eða fleiri viðfangsefni sérstaklega ætluð börnum.

4. gr.

Þjóðleikhúsið heyrir undir menntamálaráðuneytið.

5. gr.

Þjóðleikhúsráð skal þannig skipað:

Í upphafi fyrsta þings eftir hverjar alþingiskosningar kýs Sameinað Alþingi níu fulltrúa í ráðið.

Bandalag íslenskra listamanna kýs þrjá fulltrúa (einn tónlistarmann, einn listdansara, einn rithöfund),

Félag íslenskra leikara kýs þrjá fulltrúa,

Leikarafélag Þjóðleikhússins kýs einn fulltrúa og

menntamálaráðherra skipar einn fulltrúa.

Þjóðleikhúsráð kýs sér sjálft formann.

6. gr.

Starfstímabil þjóðleikhúsráðs er allt að fjögur ár og miðast við kosningu Alþingis í ráðið. Þjóðleikhúsráð heldur þó jafnan umboði sínu, uns nýtt þjóðleikhúsráð er fullskipað. Ef eitthvert félag eða bandalag, sem aðild á að ráðinu, kýs eigi fulltrúa í það innan tveggja mánaða frá því, að menntamálaráðuneytið æskir þess, skipar ráðuneytið fulltrúa, á meðan svo stendur.

Þjóðleikhúsráð kemur saman til reglulegs fundar tvisvar sinnum á ári.

Þjóðleikhússtjóri og fjármálafulltrúi leikhússins eiga sæti á fundum þjóðleikhúsráðs með málfrelsi og tillögurétti, en eigi atkvæðisrétti.

Formaður þjóðleikhúsráðs kveður ráðið til fundar. Skylt er að boða til fundar, ef fimm ráðsmenn hið fæsta æskja þess.

7. gr.

Þjóðleikhúsráð hefur eftirlit með starfsemi Þjóðleikhússins. Starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins fyrir komandi leikár skal lögð fyrir ráðið eigi síðar en í marsmánuði ár hvert. Staðfestir ráðið áætlunina með þeim breytingum, sem það telur rétt að gera. Ef sýnt þykir, að samþykkt áætlun fái ekki staðist, skal þegar í stað gera þjóðleikhúsráði aðvart og leggja fyrir það tillögur um nauðsynlegar breytingar. Er ráðinu skylt að fjalla um tillögurnar, svo fljótt sem við verður komið.

8. gr.

Við Þjóðleikhúsið skal starfa fimm manna framkvæmdaráð. Í því eiga sæti: Formaður þjóðleikhúsráðs, sem er jafnframt formaður framkvæmdaráðs.

Þjóðleikhússtjóri.

Fjármálafulltrúi Þjóðleikhússins.

Sá af fulltrúum Félags íslenskra leikara í þjóðleikhúsráði, sem félagið ákveður. Fulltrúi Leikarafélags Þjóðleikhússins í þjóðleikhúsráði.

9. gr.

Framkvæmdaráð fjallar um starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins og samþykkir hana með þeim breytingum, er það kann að gera, áður en hún er lögð fyrir þjóðleikhúsráð. Starfs- og fjárhagsáætlun samkvæmt 7. gr. skal lögð til grundvallar við fjárveitingar til leikhússins. Framkvæmdaráðið sér um, að staðfestri áætlun sé framfylgt, og fjallar auk þess um þau mál, er leikhúsið varða og upp eru borin á fundum þess.

Ef þjóðleikhússtjóri vill ekki sætta sig við ákvörðun meiri hluta framkvæmdaráðs, getur hann skotið málinu til þjóðleikhúsráðs.

Framkvæmdaráð er ábyrgt gagnvart þjóðleikhúsráði.

Framkvæmdaráð kemur að jafnaði saman til fundar tvisvar í mánuði, að undanteknum júlí- og ágústmánuðum.

Þjóðleikhúsráð og framkvæmdaráð skulu halda gjörðabækur um störf sín.

Menntamálaráðherra ákveður þóknun fyrir störf í framkvæmdaráði, en þjóðleikhúsráð er ólaunað.

10. gr.

Menntamálaráðherra ræður þjóðleikhússtjóra til fjögurra ára í senn, sbr. þó 16. gr. Ráðinn skal maður með staðgöða þekkingu á starfi leikhúsa. Starfið skal auglýsa samkvæmt lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins og leita síðan umsagnar þjóðleikhúsráðs. Endurnýja má ráðningu þjóðleikhússtjóra einu sinni til næstu fjögurra ára, ef meiri hluti þjóðleikhúsráðs mælir með því. Ella skal ráða annan þjóðleikhússtjóra, eftir að starfið hefur verið auglýst að nýju og að fenginni umsögn þjóðleikhúsráðs.

Laun þjóðleikhússtjóra og annarra starfsmanna Þjóðleikhússins skulu ákveðin samkvæmt lögum um kjarasamninga opinberra starfsmanna.

11. gr.

Við Þjóðleikhúsið skal starfa fjármálafulltrúi, er menntamálaráðuneytið skipar, eftir að starfið hefur verið auglýst og að fenginni umsögn þjóðleikhúsráðs og þjóðleikhússtjóra.

Fjármálafulltrúi annast fjárreiður Þjóðleikhússins, reikningsskil og skrifstofustjórn. Hann er ráðunautur þjóðleikhússtjóra um fjármál og rekstur leikhússins.

12. gr.

Þjóðleikhússtjóri ræður leikara, söngvara, listdansara og aðra listamenn leikhússins svo og aðra starfsmenn þess. Hann gerir við þá starfssamninga í samráði við fjármálafulltrúa leikhússins.

13. gr.

Við Þjóðleikhúsið skulu starfa bókmennta- og leiklistarráðunautur (dramaturg), tónlistarráðunautur og listdansstjóri (balletmeistari). Ræður þjóðleikhússtjóri þá til jafnlangs tíma og hann er sjálfur ráðinn.

14. gr.

Þjóðleikhússtjóri er stjórnandi leikhússins og hefur forystu um að móta listræna stefnu þess. Þjóðleikhússtjóri semur starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins með aðstoð fjármálafulltrúa og bókmennta- og leiklistarráðunautar og leggur hana fyrir framkvæmdaráð.

Þjóðleikhússtjóri stjórnar leikhúsinu samkvæmt samþykktri starfs- og fjárhagsáætlun og ber ábyrgð á rekstri þess, bæði listrænum og fjárhagslegum. Um fjárhagslega framkvæmd er fjármálafulltrúi til aðstoðar honum, en bókmennta- og leiklistarráðunautur, að því er tekur til listrænnar starfsemi. Einnig skal hafa samráð við tónlistarráðunaut um val og flutning á óperum og söngleikjum, svo og við listdansstjóra, að því er listdans varðar.

Við samningu verkefnaskrár skal þess vandlega gætt, að nýting starfskrafta sé hagkvæm og að fullt tillit sé tekið til listrænnar velferðar og þroska listamannanna.

15. gr.

Miða skal við, að svo margir leikarar, söngvarar og listdansarar starfi við Þjóðleikhúsið, að það geti að staðaldri leyst af hendi þau verkefni, sem því ber að rækja samkvæmt lögum þessum. Við Þjóðleikhúsið skal starfa blandaður kór.

16. gr.

Leikár Þjóðleikhússins telst frá 1. september til 31. ágúst. Ráðningartími leikara, söngvara, listdansara og annarra listamanna leikhússins skal fara eftir gildandi samningum við stéttarfélög hlutaðeigandi listamanna.

Þjóðleikhússtjóri skal ráðinn og launaður frá 1. janúar og eiga þess kost að fylgjast með starfsemi leikhússins til loka þess leikárs. Hann undirbýr starfs- og fjárhagsáætlun fyrir næsta leikár og fer með atkvæði þjóðleikhússtjóra í framkvæmdaráði, þegar þar er um hana fjallað, en tekur að fullu við störfum í upphafi nýs leikárs.

17. gr.

Þeir starfsmenn Þjóðleikhússins, sem ráðnir eru til eins árs hið skemmsta eða með þriggja mánaða uppsagnarfresti, greiða iðgjöld til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og njóta þar sömu réttinda sem aðrir sjóðfélagar. Fastráðnir starfsmenn Þjóðleikhússins, sem hafa áður unnið hliðstæð störf í þágu íslenskrar leiklistar, skulu einnig eiga kost á að njóta eftirlaunaréttar fyrir þann starfstíma. Ráðherra ákveður réttindatíma hvers og eins, eftir að leitað hefur verið upplýsinga og tilgagna Félags íslenskra leikara og umsagnar stjórnar Lífeyrissjóðsins.

18. gr.

Þjóðleikhúsráð tekur þátt í stofnun og rekstri leikmunasafns ásamt sjónvarpsdeild Ríkisútvarpsins. Veita skal Leikfélagi Reykjavíkur og öðrum leikfélögum kost á aðild að safninu, ef um það næst samkomulag við menntamálaráðuneytið. Við gerð starfs- og fjárhagsáætlunar Þjóðleikhússins skal miðað við, að nægileg fjárhæð gangi til að greiða kostnað þess af leikmunasafninu.

Í leikmunasafni skal safnað saman, eftir því sem ástæða þykir til, búningum og sviðsbúnaði, sem notaður hefur verið við sýningar Þjóðleikhússins og sjónvarpsdeildar Ríkisútvarpsins svo og annarra leikfélaga, sem aðild eiga að safninu. Skulu safnmunir þessir leigðir leikfélögum landsins til notkunar við sýningar, og ákveður stjórn safnsins leigu og önnur viðskiptakjör. Safnið skal hafa í þjóðustu sinni leiktjaldamálara og búningateiknara. Starfsemi safnsins skal miðuð við, að hún verði leiklist í landinu að sem mestu liði og að það fjármagn, sem til þessara hluta er varið, nýtist sem best.

Menntamálaráðuneytið setur safninu reglugerð, þar sem m. a. skal ákveðið, hvernig stjórn þess og forstöðu skuli háttað.

Þangað til leikmunasafni hefur verið komið á fót, skal Þjóðleikhúsið leigja leikfélögum leiktjöld, búninga o. fl. eftir því sem stjórn Þjóðleikhússins telur við verða komið.

19. gr.

Þjóðleikhúsið skal kappkosta að hafa samstarf við leikfélög áhugamanna, láta þeim í té gistileikara og leikstjóra til leiðbeininga, eftir því sem unnt er. Gera skal leikfélögum áhugamanna kleift að fylgjast með starfi Þjóðleikhússins. Á vegum Þjóðleikhússins skulu árlega farnar á starfstíma þess leikferðir sem víðast um landið. Einnig skulu farnar leikferðir til annarra landa og fengnir hingað erlendir listamenn, hvort tveggja eftir því sem aðstæður leyfa.

20. gr.

Kostnaður af rekstri Þjóðleikhússins skal greiddur úr ríkissjóði, eftir því sem ákveðið er í fjárlögum og aflafé leikhússins hrekkur ekki til.

21. gr.

Þegar þjóðleikhúsbýggingin er ekki notuð til þeirrar starfsemi, sem lög þessi fjalla um, má nota hana til annarrar menningarstarfsemi.

22. gr.

Þjóðleikhúsbýggingin stendur ekki til tryggingar skuldbindingum Þjóðleikhússins.

23. gr.

Menntamálaráðuneytið getur sett í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

24. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 86 5. júní 1947, um Þjóðleikhús, og 6. gr. laga nr. 15 15. mars 1965, um fjárhagslegan stuðning við leiklistarstarfsemi áhugamanna, svo og önnur ákvæði, sem kunna að hrjóta í hága við lög þessi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp til laga um Þjóðleikhús var lagt fyrir Alþingi sem stjórnarfrumvarp árið 1971 á 91. löggjafarþingi, en varð eigi út rætt. Aftur kom það fyrir næsta þing óbreytt og þá flutt af menntamálanefnd efri deildar, að beiðni menntamálaráðherra. Eigi varð frumvarpið heldur útrætt á því þingi.

Frumvarpið kemur nú fyrir Alþingi í þriðja sinn og hefur ráðuneytið gert á því nokkrar breytingar. Nú er miðað við að sameinað þing kjósi fulltrúa Alþingis í ráðið hlutfallskosningu í stað þess að þingflokkarnir tilnefni þá. En gert er ráð fyrir eins og áður að allir þingflokkar eigi fulltrúa í ráðinu. Í fyrri gerð frumvarpsins stóð að menntamálaráðherra ákveði þóknun þess, en nú er mælt fyrir um að ráðið skuli vera ólaunað. Fellð eru niður ákvæði um stofnun leiklistar-, sönglistar- og listdansskóla en lagt verður fram sérstakt lagafrumvarp um

leiklistarskóla. Einnig er felld burtu ákvæði um að Þjóðleikhúsið skuli koma sér upp öðru leiksviði til eflingar starfsemi sinni, þar eð það hefur verið gert síðan frumvarpið var samið. Loks eru felld brott ákvæði til bráðabirgða, sem eiga ekki lengur við.

Í nefndinni, sem samdi frumvarpið áttu sæti:

Birgir Thorlacius, ráðuneytisstjóri, formaður,
Baldvin Tryggvason, framkvæmdastjóri og
dr. Þórður Eyjólfsson, fv. hæstaréttardómari.

Greinargerð sú, sem fylgdi frumvarpinu frá nefndinni sem samdi það, fer hér á eftir nema hvað felld eru niður atriði, sem varða ákvæði, sem ekki eru lengur í frumvarpinu.

„Um leið og nefnd sú, sem menntamálaráðherra, dr. Gylfi Þ. Gíslason, skipaði hinn 6. febrúar 1970 til þess að endurskoða lög og reglugerð um Þjóðleikhús, skilar (23. mars 1971) meðfylgjandi frumvarpi, vill hún taka fram eftirfarandi um frumvarpið og störf sín:

Nefndin hefur leitast við að kynna sér viðhorf sem flestra þeirra, sem gerst eiga að þekkja til leikhúsmála hér á landi. Í því skyni átti nefndin m. a. viðræðufundi, áður en hún samdi frumvarpið, með þjóðleikhúsráði, þjóðleikhússtjóra, stjórn Félags ísl. leikara og sérstakri nefnd á vegum þess, stjórn Bandalags ísl. listamanna, stjórn Félags íslenskra listdansara, framkvæmdastjóra Bandalags íslenskra leikfélaga (stjórnin gat eigi komið til viðræðna), stjórn Þjóðleikhúskórsins og stjórn Leikfélags Reykjavíkur. Eftir að hugmyndir nefndarinnar höfðu verið felldar í frumvarpsform, ræddi hún á ný við þá aðila, sem að framan eru nefndir, og leitaðist við að sameina í frumvarpinu þær hugmyndir, sem hún og aðrir töldu vænlegastar til þess að verða grundvöllur fyrir starfsemi Þjóðleikhússins með það fyrir augum, að stofnunin mætti sjálf vaxa og eflast og verða um leið öðrum aðilum, sem við sömu listgreinar fást í landinu, til stuðnings. Þess ber að geta, að samstarf við þá aðila, sem við höfum leitað til, hefur verið mjög ánægjulegt og hvergi gætt annarra sjónarmiða en þeirra, sem verða mættu til eflingar þeirri menningarstarfsemi, sem Þjóðleikhúsið sinnir og er ætlað að sinna. Nefndin væntir, að framangreindir aðilar og aðrir telji frumvarpið til bóta í höfuðatriðum, en hún ein ber ábyrgð á efni þess að öllu leyti. Nefndin tekur fram, að reglugerð Þjóðleikhúss hefur hún ekki endursamið eða samið nýja, meðan ekki er vitað, hvaða ákvæði Alþingi kann að lögfesta um Þjóðleikhús.

Löggjöfin um Þjóðleikhús er frá 5. júní 1947 (nr. 86) og reglugerðir samkvæmt henni frá 23. september 1949 (nr. 162), sbr. reglugerð frá 12. janúar 1951 (nr. 6), reglugerð frá 8. september 1953 (nr. 163) og reglugerð frá 17. nóvember 1958 (nr. 167).

Þjóðleikhúsið hóf leiksýningar 20. apríl 1950 og hefur því starfað 21 ár (1971). Á þessu tímabili hefur fengist mikilsverð reynsla um rekstur þess. Leikhúsið hefur oft átt í fjárhagserfiðleikum, þrátt fyrir mikla aðsókn og vaxandi leiklistaráhuga landsmanna, enda munu fáir ætlast til þess, að Þjóðleikhús verði rekið fyrir eigin tekjur einungis. Um verkefni leikhússins frá upphafi, aðsókn að því, fjárhagsafkomu hvers árs, sætanýtingu og aðgöngumiðaverð vísast til fylgiskjala I—V.

Frá öndverðu til ársins 1970 starfaði Þjóðleikhúsið fyrir eigið aflafé og hlutdeild í skemmtanaskatti, en síðan er því, auk eigin tekna, ætlað framlag í fjárlögum, en skemmtanaskatturinn rennur nú að mestu leyti í félagsheimilásjóð, en lítill hluti til Sinfóníuhljómsveitar Íslands, sbr. lög nr. 58/1970.

Í frumvarpi þessu felast margháttáðar breytingar frá gildandi löggjöf um Þjóðleikhús og eru þessar helztar:

- 1) Kveðið er skýrar á um það en áður, að þótt flutningur leikrita sé aðalhlutverk Þjóðleikhússins, beri því einnig að flytja óperur og sýna listdans að staðaldri og að á hverju leikári skuli eitt eða fleiri viðfangsefni sérstaklega ætluð börnum.

- 2) Skipan Þjóðleikhúsráðs er gjörbreytt. Starfstímabil þess er tímabundið og fulltrúum í því fjölgað til þess að það geti orðið vettvangur sem flestra þeirra, er leikhúsreksturinn varðar.
- 3) Myndað er fimm manna framkvæmdaráð, þ. e. 4 auk Þjóðleikhússtjóra.
- 4) Þjóðleikhússtjóra skal ráða til fjögurra ára í senn og má endurráða sama mann einu sinni, þannig að enginn getur gegnt þessum starfa samfelld lengur en átta ár.
- 5) Ráða skal leikhúsinu bókmennta- og leiklistarráðunaut (dramaturg), listdansstjóra (balletmeistara) og tónlistarráðunaut.
- 6) Miða skal við, að svo margir leikarar, söngvarar og listdansarar starfi við Þjóðleikhúsið, að það geti jafnan leyst af hendi þau verkefni, sem því ber að sinna.
- 7) Lögfest sé, að blandaður kór starfi við leikhúsið.
- 8) Leikárið verði framvegis frá 1. september til 31. ágúst, en eigi frá júlíbyrjun til júníloka eins og nú.
- 9) Þjóðleikhúsi og sjónvarpi er ætlað að koma á fót leikmunasafni, er Leikfélag Reykjavíkur og önnur leikfélög geta gerzt aðilar að, en safnið leigi búninga, leiktjöld og annan sviðsbúnað til leikfélaga.
- 10) Lögð er áherzla á aukið samstarf Þjóðleikhússins við leikfélög áhugamanna, t. d. með því að láta þeim í té leikstjóra og gistileikara.
- 11) Árlega skulu farnar leikferðir um landið á starfstíma Þjóðleikhússins.

Nefndin hefur ekki gert áætlun um kostnaðarauka þann, er af frumvarpinu myndi leiða. Fer mjög um það eftir því, hve ört breytingarnar koma til framkvæmda og hvernig starfsemi leikhússins er hagað. Öllum er væntanlega ljóst, að Þjóðleikhús verður aldrei rekið nema með allmiklum kostnaði, þótt gætt sé hinnar mestu hagsýni. Hitt verður fjárveitingavaldið að veða og meta hverju sinni, hve miklum fjármunum það vill verja til leikhússins. En nefndin hefur leitast við að marka með frumvarpinu þá stefnu, sem hún telur að myndi verða Þjóðleikhúsinu og þeim listgreinum, sem því eru tengdar, til eflingar og þroska.

Að því er varðar einstakar greinar frumvarpsins tekur nefndin fram:

Um 1. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 2. gr.

Ætlazt er til, að í Þjóðleikhúsinu verði, auk leikrita, fluttar óperur og sýndir listdansar að staðaldri, þannig að betri grundvöllur skapist til þróunar þessara listgreina hér á landi en verið hefur. Báðum þessum listgreinum hefur Þjóðleikhúsið að vísu sinnt, en öruggan grundvöll hefur skort til þess að iðkun þeirra yrði fastur og veigamikill liður í starfsemi leikhússins. Með reglubundnum óperuflutningi og listdanssýningum verður starf leikhússins fjölbreyttara, nær til fleiri áhorfenda og verður starfsvettvangur fleiri íslenskra listamanna. Góða söngvara hefur þjóðin lengi átt og á seinni tímum einnig ágæta listdansara. Á sama hátt og Sinfóníuhljómsveit Íslands er miðstöð og kjarni íslensks tónlistarlífs, þurfa við Þjóðleikhúsið að myndast vel þjálfaðir hópar söngvara og listdansara, sem geta ýmist einir eða ásamt erlendum gistilistamönnum veitt leikhúsgestum færi á að kynnst óperum og danslist í ríkara mæli en nú er. Gert er ráð fyrir, að óperettur og aðrir söngleikir verði meðal verkefna Þjóðleikhússins.

Um 3. gr.

Aðalhlutverk Þjóðleikhússins er flutningur íslenskra og erlendra sjónleika og um óperuflutning og listdans vísast til umsagnar um 2. gr. Veigamiklið atriði er það í 3. gr. að Þjóðleikhúsinu skuli á hverju leikári ætlað að flytja eitt eða fleiri

viðfangsefni fyrir hörn. Telur nefndin þýðingarmikið, að þessi starfsemi verði efld mjög. Myndi það væntanlega bæði leiða til þess, að fleiri barnaleikrit yrðu frumsamin á Íslandi og til aukinna þýðinga á erlendum barnaleikritum. Áriðandi er að sjá börnum fyrir góðum og menningarlegum skemmitunum og því má heldur ekki gleyma, að þau eru leikhúsgestir framtíðarinnar.

Um 4. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 5. gr.

Samkvæmt gildandi lögum er Þjóðleikhúsráð þannig skipað, að hver fjögurra stærstu stjórnmalaflokka landsins nefnir einn mann í ráðið, en Félag Íslenskra Leikara einn. Menntamálaráðherra skipar síðan einhvern þeirra formann ráðsins. Skipun ráðsins er ótímabundin. Á þessu eru gerðar miklar breytingar í frumvarpinu. Ætlast er til, að sameinað Alþingi kjósi hlutfallskosningu 9 fulltrúa í ráðið og er þá miðað við að allir þingflokkar eigi þar fulltrúa. Samkvæmt frumvarpinu ræður Alþingi hvort það kys listamenn, stjórnmalamenn eða aðra af sinni hálfu í Þjóðleikhúsráð. Þá er **Bandalagi Íslenskra Listamanna** ætlað að kjósa þrjá fulltrúa, einn tónlistarmann, einn listdansara og einn rithöfund. Félag Íslenskra Leikara kys þrjá fulltrúa og Leikarafélag Þjóðleikhússins einn. Menntamálaráðherra skipar einn fulltrúa í ráðið, en Þjóðleikhúsráð kys sér sjálft formann.

Samkvæmt þessu myndu 17 menn með atkvæðisrétti eiga sæti í Þjóðleikhúsráði. Þetta kann að þykja nokkuð fjölmennt ráð, en nefndin taldi æskilegt að allir þeir aðilar, sem hér eru nefndir, ættu fulltrúa á þeim vettvangi þar sem mótuð er stefna í starfi Þjóðleikhússins, og hefðu e. t. v. þurft að vera fleiri. Hins vegar er þessu fjölmenna ráði ekki ætlað að blanda sér í daglega stjórn leikhússins, heldur gert ráð fyrir að formaður þjóðleikhúsráðs, þjóðleikhússtjóri, fjármálafulltrúi leikhússins, einn af fulltrúum **Félags Íslenskra Leikara** og fulltrúi Leikarafélags Þjóðleikhússins myndi framkvæmdaráð, sem ætlazt er til að komi að jafnaði saman tvisvar í mánuði, en þjóðleikhúsráð aftur á móti tvisvar á ári.

Um 6. gr.

Hér er starfstímabil þjóðleikhúsráðs ákvæðið allt að fjögur ár frá þeim tíma, er Alþingi kys í ráðið eftir hverjar alþingiskosningar, en fráfarandi þjóðleikhúsráð heldur þó umboði sínu þangað til nýtt ráð er fullskipað. Ef eitthvert félag eða bandalag, sem aðild á að ráðinu, kys ekki fulltrúa í það innan tveggja mánaða frá því að menntamálaráðuneytið æskir þess, skipar ráðuneytið sjálft í ráðið á meðan svo stendur, en sá eða þeir fulltrúar víkja óðara sæti þegar aðili sá, sem vanrækti eða neitaði að kjósa í ráðið, hefur bætt úr því. Þetta ákvæði er sett til þess að tryggja, að þjóðleikhúsráð verði ekki gert óstarfhæft með því að félag eða bandalag láti vera að kjósa í það. Þessi ákvæði taka ekki til fulltrúa Alþingis.

Þjóðleikhússtjóra og fjármálafulltrúa leikhússins er ætlað sæti í þjóðleikhúsráði með málfrelsi og tillögurétti, en eigi hafa þeir þar atkvæðisrétt. Fjármálafulltrúi er nýtt heiti á starfi skrifstofustjóra Þjóðleikhússins með breyttu verksviði.

Um 7. gr.

Verkefni þjóðleikhúsráðs samkvæmt frumvarpinu er að hafa eftirlit með starfsemi leikhússins. Það fjallar um starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins fyrir komandi leikár og staðfestir hana með þeim breytingum, sem því þykir rétt að gera. Áætlunina hefur þjóðleikhússtjóri samið með aðstoð fjármálafulltrúa og bókmennta- og leiklistarráðunauts og framkvæmdaráð samþykkt. Fyrr kemur hún ekki til kasta þjóðleikhúsráðs. Ef framkvæmdaráð þykir sjá, að samþykkt starfs- og fjárhagsáætlun muni eigi standast, skulu gerðar tillögur til þjóðleikhúsráðs um úrbætur í

Því efni. Rekstur Þjóðleikhúss er ýmsu háður, sem lítt verður séð fyrir, svo sem um aðsókn og tekjur af sýningum. Eru því ávallt líkur á, að áætlanir langt fram í tímann raskist verulega og þarf þá að marka nýja stefnu. En ætlazt er til, að ekki verði vikið frá samþykktri starfs- og fjárhagsáætlun, heldur semji þeir aðilar, sem henni eiga að ráða, nýja áætlun. Með því móti á að vera tryggt, að ekki verði vikið frá þeirri stefnu, sem Þjóðleikhúsráð markar í starfi og fjármálum leikhússins, án þess að ráðið fjalli um þau vandamál eða viðfangsefni, sem ófyrirséð viðhorf kunna að skapa, svo sem ef leikhúsið verður fyrir óvæntum skakkaföllum fjárhagslega.

Um 8. gr.

Visast til þess, sem sagt er um 5. og 7. gr.

Um 9. gr.

Visast að mestu til umsagnar um 5. og 7. gr. Til viðbótar er þó rétt að taka fram, að í frumvarpsgreininni er miðað við, að við undirbúning og afgreiðslu fjárlaga verði samþykkt starfs- og fjárhagsáætlun Þjóðleikhússins fyrir komandi ár lögð til grundvallar fjárveitingum. Þá er einnig rétt að geta þess, að Þjóðleikhúsráð hefur alla tíð verið ólaunað, og er gert ráð fyrir að svo verði áfram, en að framkvæmdaráð fái greiðslu fyrir störf sín.

Um 10. gr.

Þjóðleikhússtjóri er nú skipaður með sama hætti og aðrir embættismenn ríkisins, en í frumvarpinu er gert ráð fyrir, að hann verði framvegis ráðinn af menntamálaráðherra til fjögurra ára í senn, að undangenginni auglýsingu um starfið með sama hætti og tíðkast um embætti, t. d. með sem næst eins mánaðar umsóknarfresti. Er tekið fram, að ráða skuli mann með staðgóða þekkingu á starfi leikhúsa. Áður en ráðið er í starfið skal leita umsagnar Þjóðleikhúsráðs. Laun Þjóðleikhússtjóra og annarra starfsmanna leikhússins skulu ákveðin með sama hætti og laun opinberra starfsmanna, sbr. lög nr. 55/1962, um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Þjóðleikhússtjóra má endurráða til næstu fjögurra ára, ef meiri hluti Þjóðleikhúsráðs mælir með því. Enginn getur gegnt starfanum lengur samfleytt en átta ár, en heimilt myndi að ráða sama mann enn á ný, ef fjögur ár væru liðin frá því að hann var Þjóðleikhússtjóri.

Það má færa margvísleg rök með og móti þeirri skipan, sem hér er lagt til að lögfest verði um ráðningu Þjóðleikhússtjóra, en starf þetta er svo sérstaks eðlis, að rétt þykir að reyna, hvernig ráðning til tiltölulega stutts tíma gefst, enda hefur komið fram í viðtölum við Þjóðleikhússtjóra, Þjóðleikhúsráð, fulltrúa leikara og fleiri að slík ákvæði séu æskileg.

Um 11. gr.

Við Þjóðleikhúsið starfar nú skrifstofustjóri. Er í frumvarpinu gert ráð fyrir, að þessu starfsheiti verði breytt í fjármálafulltrúi, og annist hann fjárreiður leikhússins, reikningsskil og skrifstofustjórn, og sé ráðunautur Þjóðleikhússtjóra um fjármál og rekstur leikhússins að því er fjármál varðar. Fjármálafulltrúi er fastur starfsmaður, skipaður af ráðuneytinu eftir sömu reglum og aðrir opinberir starfsmenn.

Um 12. og 13. gr.

Við leikhúsið skulu starfa bókmennta- og leiklistarráðunautur (dramaturg), tónlistarráðunautur og listdansstjóri (balletmeistari). Ræður Þjóðleikhússtjóri þá til jafnlangs tíma og hann er sjálfur ráðinn. Að sjálfsögðu getur nýr Þjóðleikhússtjóri endurnýjað ráðningu þessara sömu manna, ef hann vill, en ætlunin er að hver Þjóðleikhússtjóri hafi frjálssar hendur um að velja þessa samstarfsmenn sína. Þá ræður

Þjóðleikhússtjóri einnig leikara, söngvara, listdansara og aðra listamenn leikhússins, svo og aðra starfsmenn þess, sem ekki er sérstaklega tekið fram um að ráðnir séu með öðrum hætti eins og fjármálafulltrúi.

Um 14. gr.

Þjóðleikhússtjóra eru ætluð mikil ráð um stjórn leikhússins og forysta í mótun listrænnar stefnu þess, enda ber hann ábyrgð á rekstri þess, listrænum og fjárhagslegum. Að því er fjármálin varðar, er fjármálafulltrúi honum til aðstoðar, en bókmennta- og leiklistarráðunauturinn, tónlistarráðunautur og listdansstjóri að því er hina listrænu þætti rekstrarins varðar. Þá er sérstaklega til þess ætlazt, að verkefnaskrá sé þannig gerð, að hún tryggji sem hagkvæmasta nýtingu starfskrafta og fullt tillit sé tekið til listrænnar velferðar og þroska listamannanna.

Um 15. gr.

Það er afar þýðingarmikið, að Þjóðleikhúsinu verði ætluð fjárframlög til að ráða svo marga leikara, söngvara og listdansara, að unnt sé að staðaldri að leysa þau verkefni, sem því ber að rækja samkvæmt lögnum. Hér þarf ekki ævinlega að vera um að ræða fastráðið starfslíð, heldur fer um það hverju sinni eftir verkefnavali og starfsáætlun.

Við Þjóðleikhúsið hefur um langt skeið starfað blandaður kór, Þjóðleikhúskórinn, enda er slíkur kór nauðsynlegur fyrir starfsemi leikhússins. Virðist rétt að ákvæði sé í lögum leikhússins um þennan þátt í starfi þess.

Um 16. gr.

Leikár Þjóðleikhússins er samkvæmt gildandi lögum frá júlíbyrjun til júníloka. Þessu er breytt í frumvarpinu í 1. september til 31. ágúst. Þá eru í þessari grein ákvæði um, að ráðningartími leikara, söngvara og listdansara og annarra listamanna leikhússins fari eftir gildandi samningum stéttarfélaga hlutaðeigandi listamanna, og er þetta staðfesting á því sem verið hefur í framkvæmd.

Þau ákvæði þykja eðlileg um viðtakandi þjóðleikhússtjóra, að hann verði ráðinn og launaður frá 1. janúar þess árs, er hann hefur störf, svo að honum gefist kostur á að kynnst vel starfsemi leikhússins áður en hann tekur að fullu við starfi 1. september sama ár. Þetta er nauðsynlegt vegna þess, að hinum nýja þjóðleikhússtjóra er ætlað að undirbúa starfsskrá leikhússins fyrir komandi leikár. Því er honum ætlað að fara með atkvæði þjóðleikhússtjóra í framkvæmdaráði um allt er lýtur að undirbúningi starfseminnar á komandi leikári, en fráfarandi þjóðleikhússtjóri sinnir að sjálfsögðu öllum málum, sem varða líðandi leikár.

Um 17. gr.

Sams konar ákvæði eru í gildandi lögum.

Um 18. gr.

Í lögum nr. 15/1965, um fjárhagslegan stuðning við leiklistarstarfsemi áhugamanna, er ákvæði í 6. gr. um leikmunasafn. Þykir rétt að færa efni þeirrar laga-greinar í þetta frumvarp og ætla Þjóðleikhúsi og einnig sjónvarpi að koma slíku safni á fót og tryggja Leikfélagi Reykjavíkur og öðrum leikfélögum aðild að safninu, ef þau æskja, en hins vegar virðist ekki rétt að skylda þau til þátttöku, þar sem um einkaaðila er að ræða, þótt fjárhagslegs stuðnings njóti af opinberri hálfu. Hefur reynslan sýnt, að ákvæði 6. gr. laga nr. 15/1965 hafa ekki orðið til þess að leikmunasafn kæmist á fót. Er talið vænlegra til árangurs, að Þjóðleikhús og sjónvarp hafi um þetta forystu. Hér er um afar þýðingarmikla þjónustu að ræða við leikfélög landsins. Ætlazt er til, að búningar, leiktjöld og annar sviðs-

búnaður frá ýmsum leiksýningum í Þjóðleikhúsi, sjónvarpi og hjá leikfélögum víðs vegar í landinu komi í þetta safn og verði leigður fyrir hóflegt gjald til þeirra, sem hefðu þessara búninga og muna not við leiksýningar. Safninu er ætlað að hafa í þjónustu sinni leiktjaldamálara og búningateknara og myndi safnið þá ekki einasta geta látið í té þá búninga, sem þegar hafa verið notaðir einhvers staðar, heldur gæti einnig látið gera nýja búninga fyrir leikfélög, og sama gildir um leiktjöld. Slíkt leikmunasafn á að vera einn liðurinn í því að aðstoða leikfélög landsins og reyna að tryggja sem bezta nýtingu þeirra fjármuna, sem til búninga, leiktjalda og annars sviðsbúnaðar er varið.

Um 19. gr.

Þessi grein lýtur, eins og 18. gr., að því að efla stuðning við leikfélög áhugamanna og samstarf þeirra og Þjóðleikhúss, m. a. með því að Þjóðleikhúsið láti leikfélögumum í té leikstjóra til leiðbeininga og leikara í einstök hlutverk, gisti-leikara, og tryggi leikfélögum áhugamanna aðstöðu til þess að fylgjast með störfum Þjóðleikhússins. Þá er mælt fyrir um, að á vegum Þjóðleikhússins skuli farnar árlegar leikferðir um landið á starfstíma Þjóðleikhúss, en ekki einungis að sumarlagi þegar leikhúsið starfar ekki. Með þessu er stefnt að því, að kynna list Þjóðleikhússins um land allt og nýta starfskrafta íslenskra leikara sem bezt. Einnig er ætlað til, að Þjóðleikhúsið fari leikferðir til annarra landa, eftir því sem unnt reynist, og fái erlenda listamenn til að sýna í Þjóðleikhúsinu. Leikferðir innanlands og til annarra landa hafa verið liður í starfsemi Þjóðleikhússins á undanfórnum árum og er tvímælaust heppilegt að efla þann þátt. Hins vegar eru slíkar ferðir allkostnaðarsamar, ekki sízt ferðir milli landa.

Um 20. gr.

Frá árinu 1923 hefur skemmtanaskattur verið lagður á og gengið til byggingar og rekstrar Þjóðleikhúss, stundum allur en stundum að hluta. Árið 1970 var lög-gjöfinni um skemmtanaskatt breytt þannig, að skatturinn rennur nú allur til félagsheimilásjóðs og Sinfóníuhljómsveitar (l. nr. 58/1970), en Þjóðleikhúsið fær aftur á móti rekstrarfé sitt úr ríkissjóði, eftir því sem fé er veitt til í fjárlögum. Því fyrirkomulagi er haldið í þessu frumvarpi.

Um 21. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 22. gr.

Í gildandi lögum er ákvæði um, að ríkissjóður beri ekki ábyrgð á skuldbindingum Þjóðleikhússins og að þjóðleikhúsbyggingin standi ekki til tryggingar skuldum þess. Slíkt ákvæði var sönnu nær meðan ríkið lagði leikhúsinu til ákveðinn tekjustofn, en fær ekki staðizt þegar leikhúsið er rekið fyrir fé úr ríkissjóði. Hins vegar er það ákvæði látið haldast, að leikhúsbyggingin standi ekki til tryggingar skuldum leikhússins.

Um 23. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 24. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Fylgiskjal I.

VERKEFNI ÞJÓÐLEIKHÚSSINS

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskr.	Þjóðerni
Leikár 1950													
20/4 Nýársnóttin	1.	Indriði Einarsson	X									X	
Fjala-Eyvindur	2.	Jóhann Sigurjónsson	X									X	
Íslandsklukkan	3.	Hallór K. Laxness	X									X	
Brékaup Fígarós	4.	Wolfgang A. Mozart		X					X	Svíþjóð			Austurrískt
1950-51													
Örgent heimsókn	5.	J. B. Priestley	X										Enskt
Pabbl.	6.	H. Lindsay og R. Crouse	X										Bandarískt
Jón biskup Arason	7.	Tryggvi Sveinbjörnsson	X									X	
Konu ofaukið	8.	Knud Sønderby	X										Danskt
Söngjallan	9.	Charles Dickens	X										Enskt
Flekkakar hendur	10.	Jean-Paul Sartre	X										Franskt
Smárotningin	11.	Eugene Schwartz/ H. C. Andersen					X						? / danskt
Heilög Jóhanna	12.	G. Bernard Shaw	X										Enskt
Sólmaður deyr	13.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Aldrafameili Indr. Ein.	14.	Indriði Einarsson	X									X	Danskt í Hrúna, Íslenskt í Hólum, Franskt í Ítalísku
Ímyndunarveikin	15.	Moliere	X										Franskt
Rigoletto	16.	G. Verdi		X									Ítalísku
1951-52													
Léhnarður fógeli	17.	Einar H. Kvaran	X										X
Dóri	18.	Tómas Hallgrímsson	X										X
Hve gott og fagurt	19.	W. S. Maugham	X										Enskt
Gullna hlífð	20.	David Stefánsson	X									X	
Anna Christie	21.	Eugene O'Neill	X										Bandarískt
Sam yður þóknast	22.	William Shakespeare	X										Enskt
Líti Kláus og Stóri Kláus	23.	Lisa Teitzner / H. C. Andersen					X						Þýsk./danskt
Þess vegna skiljum við	24.	Guðmundur Kannan	X										X
Tyrkja-Gudda	25.	Jakob Jónsson	X										X
Det Lykkelige Skibbrud	26.	Ludvig Holberg	X					X		Danmörk			Danskt
Brúðheimilið	27.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Leðurblakan	28.	Johann Strauss			X								Austurrískt
1952-53													
Listdanssýning	29.							X					
Júno og páfuglinn	30.	Sean O'Casey	X						X	Svíþjóð			Írskt
Reddjan	31.	Jan de Hartog	X										Hollenskt
Hljómleikar Arna Kristjánsson og Björns Ólafssonar	32.											X	

fph.

Verkefni	Nr.	Höfundur	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnleikr.	Ballett	Gestuleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
1952-53. frb.													
Topaz	33.	Marcel Pagnol	X									X	Franskt
Stugga-Sveinn	34.	Matthías Jochumsson	X					X					
Listdanssýning	35.												
Stefnumót í Senlis	36.	Jean Anouilh	X										Franskt
Landið gleymda	37.	David Stefnason	X									X	
Koss í kaupbæti	38.	F. Hugh Herbert	X										Bandarískt
Ósterbotningur	39.	Leevi Antero Madetoja		X					X	Finland			Finnskt
La Traviata	40.	G. Verdi		X									Ítalskt
1953-54													
Listdanssýning	41.												
Einkalíf	42.	Noel Coward	X					X		Danmörk			Enskt
Sumari hallar	43.	Tennessee Williams	X										Bandarískt
Valtýr á grænni tréju	44.	Jón Björnason	X									X	
Harvey	45.	Mary Chase	X										Bandarískt
Piltur og stúlka	46.	Emil Thoroddsen / Jón Thoroddsen	X									X	
Ferðin til tunglsins	47.	Gert von Bassewitz					X						Þýzkt
Æðkallurinn	48.	Ludvig Holberg	X										Danskt
Sá sterkaasti	49.	Karen Bramson	X										Danskt
Villidóndin	50.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Tónleikar í tilefni 10 ára ártíðar Emils Thors.	51.										X	X	
Nitouche	52.	F. Hervé		X									Franskt
1954-55													
Stifturunglið	53.	Halldór K. Laxness	X									X	
Lokaðar dyr	54.	Wolfgang Borchert	X										Þýzkt
Listdanssýning	55.							X					
Í Pagliacci	56.	R. Leoncavallo		X									Ítalskt
Cavalleria Rusticana	57.	P. Mascagni		X									Ítalskt
Þeir koma í haust	58.	Agnar Þórðarson	X									X	
Fædd í gær	59.	Garson Kanin	X										Bandarískt
Ættir konan að deyja	60.	Christopher Fry	X										Enskt
Antígona	61.	Jean Anouilh	X										Franskt
Japönsk listdanssýning	62.							X	X	Japan			Japönsk
Listdanssýning	63.							X					Þýzkt
Krifafringurinn	64.	Klabund	X										Þýzkt
Er á meðan er	65.	Moss Hart og George Kaufman	X										Bandarískt

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnaleikur	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
1955-56													
Góði dattinn Svæk í deiglu	66.	Jaroslav Hasek	X										Tétkneskt
Peking-óperan	67.	Arthur Miller	X						X	Kína			Bandarískt
Jónsmessudrammur	68.	William Shakespeare	X										Kínverskt
Maður og kona	70.	Emil Thoresdóttir og I. Waage/Jón Þor.	X									X	Emskt
Vetrarferð	71.	Clifford Odets	X										Bandarískt
Djúpið blátt	72.	Terence Rattigan	X										Emskt
Káta ekkjan	73.	Franz Lehár		X					X	Spánn			Austurr./ungv.
Rosario-ballettinn	74.							X	X				Spáneskt
1956-57													
Listdanssýning	75.	Tryggvi Sveinbjörnsson.	X					X	X	Rússl.			
Spáómurinn	76.	John Patrick	X										Bandarískt
Tekla Agústínus	77.	Leon Gordon	X										Bandarískt
Tondeleyo	78.	Sigurður Einarsen	X										
Fyrir kóngsins mekt	79.	W. A. Mozart		X									Austurrískt
Tótrafautan	80.	W. A. Mozart											Austurrískt/Ítalskt
Don Camillo og Peppone	81.	Walter Firner / G. Guareschi	X										Emskt
Brosif dularfulla	82.	Aldous Huxley	X										Franskt
Doktor Knock	83.	Jules Romains	X										Austurrískt
Sumar í Tyrol	84.	Ralph Benatzky		X									
1957-58													
Tosca	85.	G. Puccini		X									Ítalskt
Hort af brúnni	86.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Kiruberjagardurinn	87.	Anton Tsjechov	X										Rússneskt
Cosi fan tutte	88.	W. A. Mozart		X					X	V-Pýssal			Austurrískt
Romanoff og Júlia	89.	Peter Ustinov	X										Emskt
Ulla Winblad	90.	Carl Zuckmayer	X										Þýskt
Dagbók Önu Frank	91.	F. Goodrich & Albert Hackett/Anna Frank	X										Bandarískt
Fréða og óþríf	92.	Nicholas Stuart Grey					X						Emskt
Litli kofinn	93.	André Roussin	X										Franskt
Listdanssýning	94.	Erik Bidsted					X						
Gauksklukkan	95.	Agnar Þorvarson	X										X
Padirinn	96.	A. Strindberg	X										Senskt
Kýsetu mig Keta	97.	Cole Porter				X							Bandarískt
30 árs Hænstand	98.	Soya	X						X	Dennörk			Danskt

Verkefni	Nr.	Höfundur	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
1958-59													
Haustr	99.	Kristján Albertsson	X									X	Enskt
Hörfeú reður um ðxl	100.	John Osborne	X										Bandarískt
Sá hlær best...	101.	Howard Teichmann og George Kaufman	X										Bandarískt
Rakarinn í Sevilla	102.	G. Rossini	X	X									Ítalskt
Dómarrinn	103.	Vilhelm Moberg	X										Enskt
A. yfju möf	104.	Thornton Wilder	X				X						Bandarískt
Undraglerin	105.	Oskar Kjartansson	X									X	Bandarískt
Fjárbættisplálarar	106.-	Nicolai Gogol	X										Rússneskt
Kvöldv. kardínalanna	107.	Julio Dantas	X										Portúgalískt
Húmar hægt að kveldi	108.	Eugene O'Neill	X										Bandarískt
Tengissönnur óskaast	109.	William Douglas Home	X										Enskt
Bellisúdentinn	110.	Karl Millöcker	X		X				X	Noregur			Austurrískt
Kristín Lavransdóttir	111.	Tormod Sæviad/ Sigrid Undset	X										Norskt
1959-60													
Blóðbrúllaup	112.	Federico Garcia Lorca	X										Spáneskt
Balletts : U.S.A.	113.							X	X	Bandar.			Bandarískt
Peking óperan	114.								X	Kína			Kínverskt
Edward, sonur minn	115.	Robert Montey og Noel Langley	X										Enskt
Aldarmening E.H. Kvarcus	116.	Einar H. Kvaran	X									X	Jóssafat kafli úr 3. þ.
Julius Sesar	117.	William Shakespeare	X										Enskt
Kardemommubarninn	118.	Thorbjörn Egner	X				X						Norskt
Hjónaupil	119.	Thornton Wilder	X										Bandarískt
(Skálfloiti)	120.	Gudmundur Kamban	X								X		Bandarískt
Carmina Burana	121.	Carl Orff	X								X		Þýzkt
Ast og stjörnmál	122.	Terence Rattigan	X						X	Tékkösl.			Enskt
Selda bróðurin	123.	Smetana	X						X				Tékkneskt
Fresten Julie o. fl. ballettar	124.	Birgit Culberg	X										
1960-61													
Engill, hörfeú heirn	125.	Ketti Frings	X										Bandarískt
George Dandin	126.	Moliere	X										Franskt
Don Pasquale	127.	Donizetti	X	X									Ítalskt
Þjónar drottins	128.	Axel Kjellhoft	X										Norskt
Tvö á saltinu	129.	William Gibson	X										Bandarískt
Nashyrningarnir	130.	Comesco	X										Róm./Franskt
Þýzkt íslidanssýning	131.		X										
Stígubarnaróinn	132.	Johann Strauss			X			X	X	X			Austurrískt

Verkefni	Nr.	Höfundur	Leikrit	Ópera	Óperetta	Söngleikur	Barraleikur	Ballett	Gestaleikur	Ívafan	Tölu sam- íslenskt	Þjóðerni
<u>1961-62</u>												
Allir komu þeir aftur	133.	Ira Levin	X								X	Bandarískt
Strompleikurinn	134.	Íjalldór Kiljan Laxness	X						X	Skotland		Skokk þjóðl. & þjóðl. Enskt
Caledonia	135.	Harold Pinter	X								X	Bandarískt
Ísluvörðurinn	136.	Harold Pinter	X									
Gestaganur	137.	Sigurður A. Magnússon	X									
My Fair Lady	138.	A. J. Lerner og F. Loewe			X							
<u>1962-63</u>												
Jose Greco Ballettinn	139.							X	X	Spánn		Spánskt
Hún fremka mín	140.	J. Lawrence og R. C. Lee	X									Bandarískt
Sautjándi bróðinn	141.	Ray Lawler	X									Australískt
Dýrin í Hálsaskógl	142.	Thorbjörn Egner					X					Norskt
Pétur Gautur	143.	Henrik Ibsen	X									Norskt
A undanhaldi	144.	Francois Billeloux	X									Franskt
Dinnuborgar	145.	Sigurður Róbertsson	X								X	
Andorra	146.	Max Frisch	X									Svissneskt
Il Trovatore	147.	G. Verdi		X								Ítalskt
<u>1963-64</u>												
Konunglegi danski balléttinn	148.							X	X	Danmörk		
Gísl	149.	Brendan Behan	X									Írskt
Flúðið	150.	Marcel Achard	X									Franskt
Hamlet	151.	W. Shakespeare	X									Enskt
Leefurnar	152.	Valentin Chouell	X									Franskt
Mjallhvít	153.	Margarete Kaiser					X					?
Tánungast	154.	Ernst Bruun Olsen										Danskt
Sardasfurstinnan	155.	E. Kálmán		X								Austurr./öðrv.
Krófuhafar	156.	A. Strindberg	X						X	Rússland		Sænskt
Kíev-ballettinn	157.							X	X	Rússland		
<u>1964-65</u>												
Kraftaverkið	158.	William Gibson	X									Bandarískt
Forsæðing	159.	Guðmundur Steinsson	X								X	
Köreu-ballettinn "Arifrang"	160.							X	X	S-Korea		Koreanskt
Stöðvið heiminn	161.	Leslie Bricusse og Anthony Newley					X					Enskt
Hver er hræddur við Virginu Woolf	162.	Edward Albee	X									Bandarískt
frh.												

Vorkenni	Nr.	Höfundur	Leikt:	Ópera	Operetta	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Gestaleikur	Rúðan	Tónleikur	Íslenski	Þjóðsemi
1964-65. ár.													
L. Kráder	163.	Gustav Wied	X										Danskt
L. Skjólóna söngkonan	164.	E. Ionesco	X									X	Róm./franskt
L. Samleikur í gísl	165.	Agnar Þórðarson	X					X			X		
L. Tónleikur - Listdans.	166.												
Járnhausinn	167.	Jónas og Jón Mði Arnarson				X						X	Íslenskt
Madame Butterfly	168.	G. Puccini		X									
1965-66													
Ennir syndafellið	169.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Grand Ballet								X	X	Frakk.			
Classique de France	170.												
Síðasta seguband	171.	Samuel Beckett	X										Írskt
L. Kráups	172.	Oddur Björnsson	X									X	
L. Jólaflí	173.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Alfurgöngur	174.	Peter Ustinov	X										Enskt
Endaspættur	175.	Bertolt Brecht	X										Þýskt
Mutter Courage	176.								X	Ísland			Írsk þjóðl. & Þj.d.
Þús Eiræmm	177.	Ingibjörg Jónsdóttir										X	
Ferðin til Limbó	178.	Sigurður Pétursson	X									X	
L. Bróður	179.	Slawomir Mrozek	X										Pólski
L. Á rímistö	180.	Halldór Laxness	X										
Prjónastofan Sólin													
Ferðin til													
L. skugganna gæru	181.	Finn Methling	X										Danskt
L. Loftflóur	182.	Rírgir Engilberts	X									X	
L. Lúkkariddarinn	183.	J. Offenbach	X										Franskt
Frjálsfrí Hoffmanns	184.	Charles Chilton og Joan Littlewood				X							Enskt
O, þetta er indgætt													
Marcel Marceau, stúf	185.								X	Frakk.			Franskt
Stúfbragðsleikur													
1966-67													
Uppsetning	186.	Sigurður Nordal	X									X	
L. Næst skal ég sýngja	187.	James Saunders	X										Enskt
L. Gyrir þú	188.	Jerome Kilty	X										Bandarískt
L. Lúkkariddarinn	189.	J.M. Synge	X										Írskt
L. Marja	190.	W. Friedrich von Floth	X										Þýskt
L. Gaddrakarlinn í Oz	191.	John Harryson	X										Bandarískt
L. Þaus og þús sáð	192.	Mathías Jóhannesson	X										
L. Jón kámi	193.	Mathías Jóhannesson	X										
L. Marja/Sæc	194.	Peter Weiss	X										Þýskt
L. Tónleikur - Listdans	195.							X					

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Sonáttur	Barnaleikr.	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Skjaldur	Þýðning
<u>1965-67, f.h.</u>													
Loftefningun	196.	Friedrich Dürrenmatt	X										Swissneskt
Jeppi á Felli	197.	Ludvig Holberg	X										Danskt
L. Hvangslímur	198.	Shelagh Delaney	X										Enskt
L. Yfirborð	199.	Alice Gerstenberg	X										Bandarískt
L. Dauði Bessie Smith	200.	Edward Albee	X										Bandarískt
Hönnuðunin	201.	Oddur Björnsson og Lefur Þórarinnsson				X						X	
<u>1967-68</u>													
Galdrá-Lofur	202.	Jóhann Sigurjónsson	X									X	
Itaskur stráhattur	203.	Fuene Laichle og Marc-Michel	X										Franskt
Pretíandakvöld	204.	W. Shakespeare	X										Enskt
Frua	205.								X	Jur.ösl.			Júgósl.þil. & þ. d.
Bangsímin	206.	Eric Olson/A. A. Milne					X						Franskt/enskt
Makalausa sambúð	207.	Neil Simon	X										Bandarískt
Vér morðingjar	208.	Gufmundur Kamban	X									X	
Brosandi land	209.	Franz Lehár			X								Austurr./ungv.
Nemendaskýning Listdeks	210.							X					
<u>1968-69</u>													
Marcel Marceau lábraggaleikur	211.								X	Frakkl.			Franskt
Fyrirheitið	212.	Aleksei Arbuzov	X										Rússneskt
Öbernkirteinsarkór	213.								X	V-Þvskal	X		
Púntla og Matti	214.	Bertol Brecht	X										Þýskt
Sígladír söngvarar	215.	Thorbjörn Egner					X						Norskt
Deletium Bubonis	216.	Jónas og Jón Múli Arnasýnir				X						X	
Candida	217.	Bernard Shaw	X										Enskt
Fíðlarinn á þakinu	218.	Jerry Beck og Joseph Stein				X							Bandarískt
Listdassýning	219.							X					
<u>1969-70</u>													
Þjáfrakok	220.	Matthías Jóhannesson	X									X	
Beitur má ef daga skál	221.	Peter Ustinov	X										Enskt

Vertefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Ópera	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Gestal.	Þjóðerni
<u>1969—70, frb.</u>									
Dimmalinn	222.	Helga Egilson				X			Íslenskt
Gjaldid	223.	Arthur Miller	X						Bandaríkt
Móður Valgarðsson	224.	Jóhann Sigurjónsson	X						Íslenskt
Malechm lítili	225.	David Halliwell	X				X		Enskt
Nemendansýning Listdansakóla	226.								
Leikfýring Leiklistarskóla	227.								
<u>1970—71</u>									
Eftirlitmaðurinn	228.	N. V. Gogol	X						Rússenskt
Albert Herring	229.	Benjamin Britten		X				X	Enskt } Gestal. alokku
The Turn of the Screw	230.	Benjamin Britten		X				X	Enskt } óperunnar
Ég vil — ég vil	231.	Tom Jones og Harvey Schmidt			X				Bandaríkt
Sólness byggingameistari	232.	Henrik Ibsen	X						Norskt
Fást	233.	J. W. Goethe	X						Þýskt
Filippseyjaballettinn	234.								Gestal. Þjóðlega- og dansflokks frá Filippseyjum
Listdanssýning Helga Tómassonar o. fl.	235.						X	X	
<u>1970—71</u>									
Svartfugl	236.	Órnólfur Árnason og Gunnar Gunnarsson	X						Íslenskt
Zorba	237.	John Kander og Joseph Stein			X				Bandaríkt
Listdanssýning	238.						X		

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Ópera	Söngleikur	Barnaleikr.	Ballett	Gestaf.	Þjóðerni
1971-72									
Höfuðm. í Köpenick	239.	Carl Zuckmayer	X						Þýskt
Allt í garðinum	240.	Edward Albee	X				X	X	Bandarískt
Þjófballett Senegal	241.								Afrískt
Óþelló	242.	William Shakespeare	X						Breskt
Gíðkollur	243.	Magnús Á. Árnason.			X				Íslenskt
Oklaboma	244.	Richard Rodgers & Oscar Hammerstein							Bandarískt
Sjálfstætt fólk	245.	Halldór Laxness & Baldvin Halldórsson	X		X				Íslenskt
Litdanssýning	246.						X		Íslenskt
Eversöguþráumur	247.	Birgir Engilberts	X						Íslenskt
Ósigur	248.	Birgir Engilberts	X				X	X	Íslenskt
Dame Margot Fonteyn o. fl.	249.								Breskt
1972-73									
Túnkildingsóperan	250.	Bertolt Brecht	X						Þýskt
Sovéak litdanssýning	251.						X	X	Sovéskt
Dráumur á Jónnesunótt	252.	Benjamin Britten		X				X	Breskt
Lysistrata	253.	Aristófanes	X						Grikskt
Danabrot (Lindarbei)	254.						X		
María Stuart	255.	Friedrich von Schiller	X						Þýskt
France Marolt & Tone Tomalc	256.								
Indíánar	257.	Arthur Kobb	X					X	Júgóslavnekt
Furðuverkið	258.	Kristín M. Guðbjartsdóttir o. fl.				X			Bandarískt
Sjö stakpur	259.	Erik Torstensson	X						Íslenskt
Leunargjaldig	260.	Agnar Þórðarson	X						Senskt
Kabarett	261.	Joe Masteroff			X				Íslenskt
1973-74									
Rúðheimillig (Lindarbei)	262.	Kent Anderson & Bengt Bratt	X						Senskt
Hafis bíaa hafis	263.	George Scheade	X						Ljbanonakt
Flakustrengir	264.	Jökull Jakobsen	X						Íslenskt

Verkefni	Nr. Höfundar	Leikrit	Ópera	Söngleikur/Barnaleikr.	Ballett	Gestal.	Þjófberni
<u>1973—74, frh.</u>							
Köttur tti í myri	265. Andrés Indriðason						Íslenska
Lifin tíð (Leikhnáskj.)	266. Harold Pinter	X					Breskt
Dansleikur	267. Oddur Björnsson	X					Íslenska
Helgi Tómasson & N. Y. City Ballett	268.				X		Bandarískt
Inúk — maðurinn (Í skólum og víðar)	269. Haraldur Ólafsson o. fl.	X					Íslenska
Jón Arason	270. Matthías Jochumsson	X					Íslenska
Értu nú ánsögð kerling? (Leikhnáskjallara)	271. Lars-Levi-Lestadius, Svava Jakobsdóttir o. fl.	X					Senskt & Íslenska
Ég vil auðga mitt land ísl. dansfl. & Listdanak.	272. Þórður Breiðfjörð	X					Íslenska
Prymskviða	274. Jón Ásgeirsson		X				Íslenska
Litla flugan	275. Sigríus Halldórsson						Íslenska
<u>1974—76</u>							
Hvað varstu að gera í nótt?	276. Georges Feydeau	X					Franak
Listdanssýning Íslenski dansflokkurinn	277.						Íslenska
Kaupmaður í Feneýjum	278. William Shakespeare	X			X		Breskt
Herbergi 213 (Leikhnáskj.)	279. Jökull Jakobson	X					Íslenska
Hvernig er heilsan?	280. Kent Anderson & Bengt Bratt	X					Senskt

Fylgiskjal II.

Þjóðleikhúsið.

Leikár:	Sýningafjöldi:	Fjöldi leikhúsgesta:
1950 (20/4—30/6)	64	41.081
1950/51	213	102.613
1951/52	212	100.171
1952/53	269	109.605
1953/54	215	98.580
1954/55	201	83.940
1955/56	195	96.582
1956/57	209	98.417
1957/58	202	85.709
1958/59	214	95.373
1959/60	183	84.030
1960/61	169	66.226
1961/62	203	108.370
1962/63	208	86.264
1963/64	213	91.823
1964/65	250	86.986
1965/66	226	84.812
1966/67	188	58.854
1967/68	192	74.125
1968/69	214	90.062
1969/70	208	75.958
1970/71	229	89.606
1971/72	219	100.850
1972/73	243	89.967
1973/74	303	100.655

Fylgiskjal III.

Rekstrarafkoma Þjóðleikhússins frá upphafi.

1950	tekjuafgangur	kr.	246 113.09
skemmtanaskattur kr. 967 786.31 talinn sem tekjur.			
1951	rekstrartap	—	267 462.48
skemmtanaskattur kr. 1 590 823.67 talinn sem tekjur.			
1952	rekstrartap	—	590 718.79
skemmtanaskattur kr. 1 204 096.39 talinn sem tekjur.			
1953	rekstrartap	—	210 005.17
skemmtanaskattur kr. 1 678 985.17 talinn sem tekjur.			
1954	rekstrartap	—	420 941.58
skemmtanaskattur kr. 1 660 000.00 talinn sem tekjur.			
1955	rekstrartap	—	101 931.45
skemmtanaskattur kr. 2 074 787.73 talinn sem tekjur.			
1956	rekstrartap	—	734 015.27
skemmtanaskattur kr. 2 459 200.56 talinn sem tekjur.			

1957 rekstrartap	—	727 772.94
	skemmtanaskattur kr. 2 730 672.34 talinn sem tekjur.		
1958 rekstrartap	—	741 964.35
	skemmtanaskattur kr. 3 200 000.00 talinn sem tekjur.		
1959 tekjuafgangur	—	421 750.23
	skemmtanaskattur kr. 3 450 000.00 talinn sem tekjur.		
1960 rekstrartap	—	1 406 329.30
	skemmtanaskattur kr. 3 545 947.60 talinn sem tekjur.		
1961 rekstrartap	—	324 904.43
	skemmtanaskattur kr. 3 600 000.00 talinn sem tekjur.		
1962 tekjuafgangur	—	1 704 289.66
	skemmtanaskattur kr. 3 337 858.27 talinn sem tekjur.		
1963 rekstrartap	—	2 265 492.07
	skemmtanaskattur kr. 5 318 874.60 talinn sem tekjur.		
1964 rekstrartap	—	3 623 757.33
	skemmtanaskattur kr. 5 817 832.87 talinn sem tekjur.		
1965 rekstrartap	—	2 963 516.55
	skemmtanaskattur kr. 7 334 730.08 talinn sem tekjur.		
1966 rekstrartap	—	8 046 164.58
	skemmtanaskattur kr. 6 900 000.00 talinn sem tekjur.		
1967 rekstrartap	—	10 343 751.90
	skemmtanaskattur kr. 8 100 000.00 + framlag ríkissjóðs vegna endurnýjunar á teppum, stólum o. fl. kr. 2 814 398.00.		
1968 rekstrartap	—	18 713 460.13
1969 rekstrartap	—	17 487 545.60
1970	Rekstrarhalli	kr. 29 639 277.71	
	÷ framlög ríkissjóðs	— 20 727 824.00	
			kr. 8 911 453.71
1971	Rekstrarhalli	— 33 692 084.15	
	÷ framlög ríkissjóðs	— 30 150 480.00	
			— 3 541 604.15
1972	Rekstrarhalli	— 54 175 032.35	
	÷ framlög ríkissjóðs	— 46 251 020.00	
			— 7 924 012.35
1973	Rekstrarhalli	— 73 987 091.55	
	÷ framlög ríkissjóðs	— 65 194 766.00	
			— 8 792 325.55

Fylgiskjal IV.

Leikár:	Sætanyting í Þjóðleikhúsi frá upphafi.
1950	97.11 %
1950—51	72.88 %
1951—52	71.91 %
1952—53	68.61 %
1953—54	70.73 %
1954—55	69.30 %
1955—56	74.93 %
1956—57	72.29 %
1957—58	69.09 %
1958—59	71.25 %
1959—60	69.47 %
1960—61	59.28 %
1961—62	80.76 %
1962—63	65.18 %
1963—64	65.56 %
1964—65	59.74 %
1965—66	58.54 %
1966—67	49.25 %
1967—68	58.40 %
1968—69	64.00 %
1969—70	57.40 %
1970—71	61.80 %
1971—72	69.67 %
1972—73	58.92 %
1973—74	64.37 %

Fylgiskjal V.

Aðgöngumiðaverð frá upphafi.

Haustið 1950	Haustið 1960	Haustið 1970
Venjulegar leiksýningar 1.—12. bekkur kr. 35.00	Venjulegar leiksýningar 1.—12. bekkur kr. 73.00	Venjulegar leiksýningar 1.—12. bekkur kr. 290.00
Barnaleikrit 1.—12. bekkur kr. 15.00	Barnaleikrit 1.—12. bekkur kr. 41.00	Barnaleikrit 1.—12. bekkur kr. 180.00
Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð) 1.—12. bekkur kr. 50.00	Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð) 1.—12. bekkur kr. 109.00	Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð) 1.—12. bekkur kr. 450.00
Dýrustu sæti — 60.00	Dýrustu sæti — 119.00	Dýrustu sæti — 480.00
Ódýrustu sæti — 10.00	Ódýrustu sæti — 21.00	Ódýrustu sæti — 260.00
Haustið 1974	Barnaleikrit	
Venjulegar leiksýningar	Almennt verð — 360.00	
Almennt verð kr. 600.00	Lægsta verð — 200.00	
Hæsta verð — 660.00	Söngleikir	
Lægsta verð — 360.00	Almennt verð — 780.00	
	Hæsta verð — 840.00	
	Lægsta verð — 480.00	